

Twaalf gezichtspunten over burgerparticipatie bij geothermieprojecten

Arnout Potze en Maartje Vermeer

EBN, januari 2022

ebn

Energising the transition

7 stellingen over burgerparticipatie bij geothermieprojecten

Arnout Potze

ebn

Energising the transition

Stelling 1

Omgevingsmanagement hoort in
het hart van de projectorganisatie

Stelling 2

In mijn projecten is ruimhartige en vroegtijdige burgerparticipatie in het hart van het projectmanagement georganiseerd

Stelling 3

Burgers laten meebeslissen over de locatie van een geothermieproject zorgt voor grotere acceptatie

Stelling 4

Burgers moeten kunnen meedelen in de opbrengsten van de winning van aardwarmte, de ondergrond is immers van ons allemaal

Stelling 5

Binnen twee jaar gaan burgercoöperaties financieel deelnemen in geothermieprojecten

Stelling 6

Financiële participatie door burgers betekent niet alleen meedelen in de lusten, maar ook in de lasten

Stelling 7

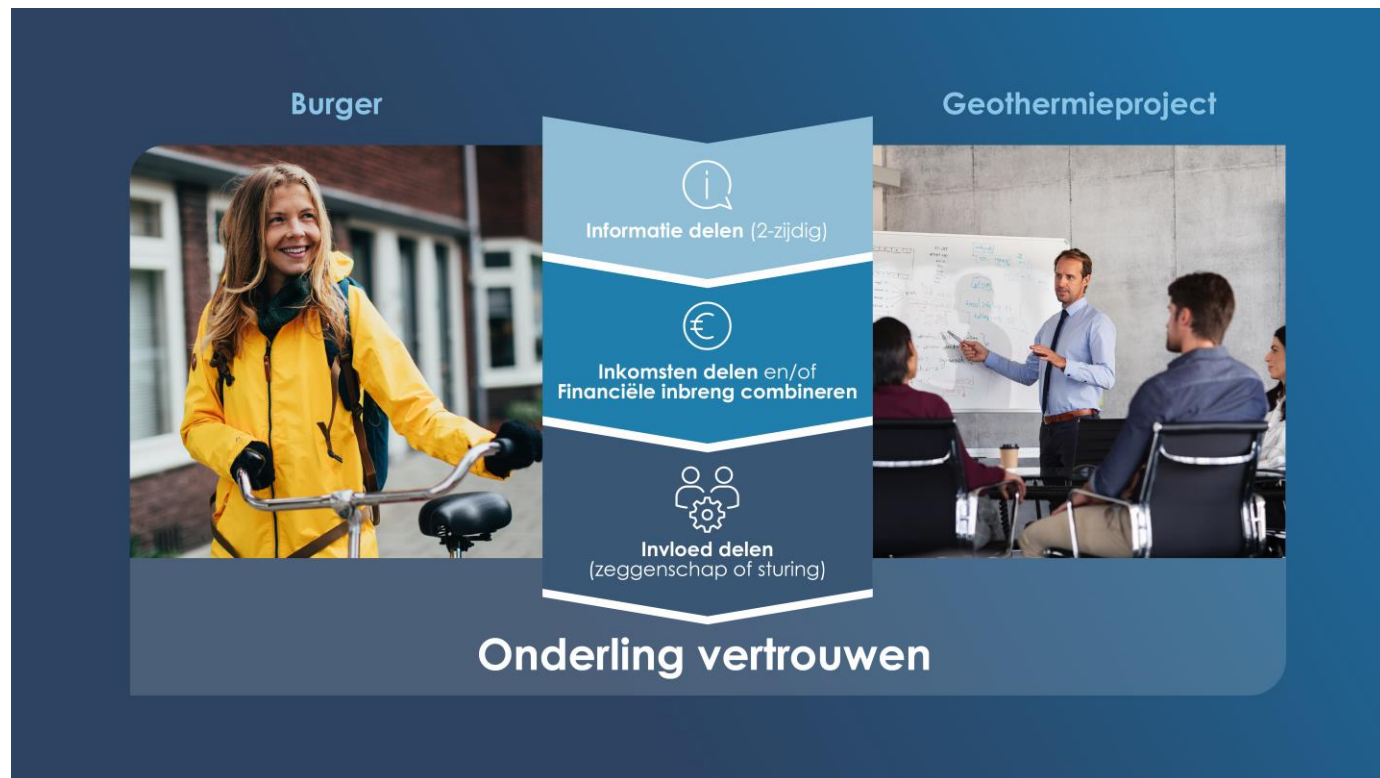

Geothermiebedrijven moeten in experimenten ervaring opdoen met het delen van zeggenschap, opbrengsten en risico met burgers

Einde

ebn

Essentie van participatie: relatie burger en bedrijf

Burgerparticipatie: 4 varianten

Informeren

Consulteren

Coproducteren

Meebeslissen
en/of
cofinancieren

Wat is burgerparticipatie?

De deelname van burgers bij de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van een geothermieproject t.a.v. informatie-uitwisseling (omgevingsmanagement, Gedragscode Omgevingsbetrokkenheid) en consultatie maar ook:

- partnerschap, co-creatie en eigenaarschap, en dus zeggenschap,
- financiële participatie: mee delen in de inkomsten en/of mee-investeren en (soms) meedelen in risico

Wie is precies die burger:

- omwonenden
- inwoners gemeente
- afnemers warmte
- inwoners gebied Mijnbouwwetvergunning
- lokale bedrijven
- maatschappelijke organisaties, een coöperatie of een gemeente, als representanten van de gemeenschap
- andere belangstellenden (bijvoorbeeld via Meewind of een crowdfunding platform)

Gezichtspunten over burgerparticipatie

EBN vindt:

1. burgerparticipatie leidt tot projecten die beter rekening houden met wensen en belangen in de omgeving van geothermieprojecten. Van playbased naar community-based ontwikkelen.
 2. burgerparticipatie vergroot de kans op acceptatie, activeert medestanders, informeert geïnteresseerden of de 'stille meerderheid', maar is geen garantie om draagvlak bij tegenstanders te verwerven.
 3. acceptatie is een sleutelfactor voor succesvolle ontwikkeling
 4. risico bij veronachtzaming is uitstel of afstel van een goed project of afkalvende acceptatie van geothermie als duurzame warmtebron
- > burgerparticipatie geeft lokaal een stem aan de publieke waarden waar EBN voor staat

EBN streeft in de sector naar:

1. Gedragscode en Leidraad Omgevingsbetrokkenheid GNL als sectorstandaard;
2. Burgerparticipatie stimuleren, dialoog voeren met samenwerkingspartners en stakeholders;
3. Kennis en ervaring opdoen (bijv. via LEO), experimenteren en een netwerk opbouwen met lokale initiatieven;
4. De Gedragscode en Leidraad evalueren, en op basis daarvan uitwerken en verbeteren.

Gezichtspunten over burgerparticipatie

EBN streeft in projecten naar:

1. samen met de operator tijdsige en ruimhartige burgerparticipatie organiseren en budgetteren op basis van de GNL Gedragscode en Leidraad
2. samen met de projectpartners contact en coproductie te zoeken met burgers met een voorkeur voor participatievormen waar de brede lokale gemeenschap van kan profiteren (en niet alleen de goed geïnformeerde en welgestelde burgers)
3. betere burgerparticipatie als onderdeel van omgevingsmanagement in het hart van de projectleiding te plaatsen, naast techniek, geologie en financiën
4. in experimenten ervaring opdoen met het delen van opbrengsten, zeggenschap en/ of risico's met de omgeving als de financiële situatie van een project dat toelaat

Bij elk project kiezen welke vorm van burgerparticipatie past en bij welke besluiten in dat project:

Informeren - Consulteren – Coproduceren – Cofinancieren en /of meebeslissen

Mogelijke rollen voor burgers bij beslissingen

Beslissing (of proces)	Informereren (basisvorm)	Consulteren	Coproduceren	Co-beslissen
Vaststellen TransitieVisie Warmte [gemeente]		X	X	
Aanvragen opsporingsvergunning	X	X		
Verlenen opsporingsvergunning (EZK)	X	X		
Analyse locatiealternatieven		X	X	X
Locatiekeuze		X	X	
Vormgeving locatie			X	X
Omgevingscontract				X
Instellen omgevingsberaad				X
Instellen omgevingsfonds			X	
Honoreren projecten omgevingsfonds				X
Mogelijkheden co-financiering bieden		X	X	
Aanvraag SDE++	X			
Investeringsbeslissing (FID)	X			(met inbreng coöperatie)
Compensatie omwonenden				X
Exploitatie	X	X		
Opbrengsten (en/of zeggenschap) delen		X		

Einde

ebn

Waarom participatie?

Ontwikkelaarsperspectief

- Informatie krijgen en bieden
- Maatschappelijke opvattingen in beeld
- Beïnvloeden besluiten overheden
- Delen van inkomsten
- Delen en reduceren van risico's
- Compliance: Omgevingswet, Gedragscode
- Vertrouwen vergroten
- Acceptatie en betrokkenheid vergroten

Burgerperspectief

- Informatie krijgen en bieden
- Maatschappelijke opvattingen toevoegen
- Beïnvloeden geothermiebedrijf en overheden
- Meeprofiteren van de inkomsten
- Mede-zeggenschap krijgen
- Wederzijdse betrokkenheid vergroten
- Inzicht en vertrouwen opdoen
- Project verbeteren

Effect:

- bevorderen publieke waarden: betrouwbaarheid, acceptabiliteit, veiligheid, rechtvaardigheid, betaalbaarheid, duurzaamheid én...
- verbeteren en versnellen van het project of projectenportfolio

Over draagvlak en acceptatie

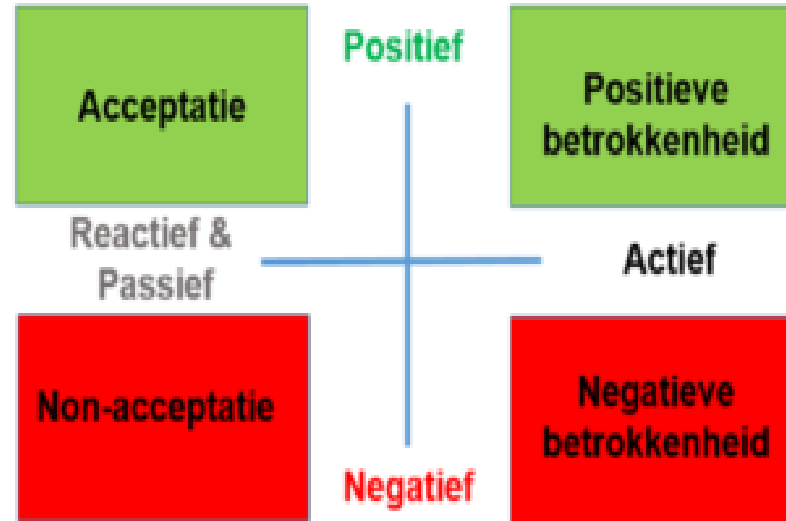
Onbepaald draagvlak

Onwetendheid
Apathie
Geen mening
Onzekerheid
Interesse
Infobehoeft

Voorwaardelijke
acceptatie

Voorwaardelijke
non-acceptatie

Bepaald draagvlak

Wet van Liebig

8 ontwikkelfactoren voor geothermieprojecten

